

6.október 2022

Umsögn um drög að frumvarpi um lengingu greiðslutímabils endurhæfingarlífeyris

Hugarafl styður lengingu greiðslna endurhæfingarlífeyris og telur það vera nauðsynlegt og jákvætt skref í baráttu einstaklinga við veikindi sem hamla atvinnuþátttöku þeirra. Með því að lengja tímabilið er aukið við líkur þess að fólk hafi tök á að bæta heilsuna til að öðlast frekari starfshæfni og/eða frekari samfélagsþátttöku.

Við teljum að endurhæfing þurfi að fá að taka þann tíma sem æskilegur er. Okkar reynsla er sú að einstaklingar með andlegar áskoranir hafa gengið í gegnum alvarleg áföll á lífsleiðinni og við teljum brýnt að það sé tekið mið af því að sjálfsvinna, bati og áfallavinna tekur tíma. Það koma gjarnan bakslög sem eru hluti af bataferlinu og það er mikilvægt að geta gengið í gegnum bakslögin og haldið áfram endurhæfingu. Við teljum að það að lengja endurhæfingar tíma í fimm ár geti hindrað að það komi til örorku og þar með sparað samfélagi okkar miklar fjárhæðir sem annars færu í örorku. Við teljum einnig að endurhæfingin takist frekar ef tíminn er nægur, það takist frekar að fara í gegnum sjálfsvinnuna og vinna að bjargráðum sem duga til framtíðar og að endurhæfingin festist frekar í sessi ef tíminn er nægur.

Að megninu til erum við sammála um frumvarpsdrögin en setjum þó fyrirvara um fyrirkomulagið þegar viðkemur þjónustunotendum. Við upphaf endurhæfingar er mikilvægt að ferlið sé gagnsætt og að fólk sé upplýst um mismunandi endurhæfingarúrræði að bættri heilsu. Með því að tryggja skýrleika eru auknar líkur á árangri endurhæfingarinnar þar sem notandi hefur skýr markmið sem stefnt er að einstaklingurinn sé meðvitaður um áframhald og framvindu mála sinna almennt. Mjög mikilvægt er að samhliða lengingu endurhæfingartímabilsins sé lögð áhersla á að það séu fleiri og fjölbreyttari leiðir til endurhæfingar og að þær leiðir séu nægilega fjármagnaðar.

Við leggjum mikla áherslu á að endurhæfingaráætlun sé plagg notandans, sé unnið á forsendum notandans í samvinnu við fagfólk og Tryggingastofnun. Okkar reynsla er sú að það sé of algengt í endurhæfingarúrræðum að notandinn eigi ekki hlutdeild í gerð áætlunarinnar, að fagaðilinn ráði í sumum tilfellum alfarið för og að notandinn viti jafnvel ekki hvað í henni stendur. Að okkar mati leiðir þessi aðferð það af sé að áætlunin verður ekki það utanumhald sem hún ætti að vera og er einnig réttur notandans.

Sömuleiðis teljum við að endurhæfingaráætlun til skamms tíma, svo sem þriggja mánaða í senn eins og algengt er í dag, auki streitu hjá bæði fagaðila og þjónustuþega. Slík streita getur leitt til þess að endurhæfing ber ekki tilsettan árangur. Því leggjum við til að lágmarkstími hvernar endurhæfingaráætlunar sé til sex mánaða í einu með möguleika á að semja til lengri tíma.

Að lokum viljum við benda á að hluti endurhæfingar felst oft í því að komast aftur í nám eða til atvinnu. Við teljum það mikilvægt að komist notandinn í hlutastarf geti endurhæfingarlífeyrir komið á móti á meðan notandinn haslar sér völl á vinnumarkaði. Þannig má tryggja betur að endurkoma

á vinnumarkað verði farsæl og að það skapist ekki streituvaldandi aðstæður vegna afkomu á meðan notandinn stígur þetta skref. Endurhæfingin er þá að hluta til sá stuðningur sem þarf í ferlinu.

F.h. Hugarafis

Áslaug Inga Kristinsdóttir

Birna Björg Gunnarsdóttir

Fríða Ólafs Valentine

Inga Hanna Gabríelsdóttir

Sigrún Ásta Brynjarsdóttir

Samþykkt af stjórn Hugarafis

06.10.2022